

SZERKESZTŐI IRODA:

Belkőzpátoza 21. szám. (Postaépület) hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DIJA:

Vidékre postán, vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt. || Negyedévre . . . . . 4 frt.
Félévre . . . . . 8 frt. || Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepekét követő napokon.

Kéziratok nem adtnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TARSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belkőzpátoza 33. szám.

HIRDETÉSI DIJAK

Egy ☐ centimetryni tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyilváltéri cikkek

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

A román vámszerződés ügyében.*)

— Két cikk. —

I.

Az „Ellenzék” február 12 iki száma avval tisztelt meg, hogy a romániai vámszerződésre vonatkozó nyilatkozatomat egy vezércikkben komoly bírálat alá vonta.

Ez ország és ebben „Erdély” egy kiváló nagy érdekét érintő kérdésről lévén szó, mely semmi nemű párttekinetek alá nem rendelhető, az „Ellenzék” meg fogja engedni nekem, hogy nézetemet e kérdésről épen azon objektivitással, melyről nékem az „Ellenzék” vezércikkre követésre méltó példát nyújtott, mondjam el e lap hasábjain.

Jól ösmerem a hangulatot, mely Erdély legnagyobb részét a romániai vámszerződés megkötésének kérdésében uralja, valamint azt is tudom, hogy a szerződés korszak alatt szerzett keserű tapasztalatok, valamint a vámháború súlyos következményei és a nehéz gazdasági és közgazdasági viszonyok által előidézett helyzet e hangulatot ha nem is indokolja teljes mértékben; de mindenki előtt megérthetővé teszi; s hogy némileg e hangulattal szemben foglaltam állást, arra bizonyosan nem személyi vagy pártérdek határozhattak, mit az bizonyít, hogy ez esetben nem a közvéleménnyel szemben, hanem a közvélemény mellett törtém volna lánsdás.

Csaknem végzetes természetű dolgoknak tartom azt, hogy sem monarchiának, sem ebben Magyarország, sem az államot önző önző tudatos kereskedelmi politikája nem volt, mi pedig ha lett volna, az esetben Németország kereskedelmi politikája által nem engedték volna magunkat nemcsak Németországgal, hanem egész Európa államaival elszigetelni. Egy védvamos irányzatba mesterségesen beékelve, a Németországgal való jó politikai egyetértés ésszerűség kedvéért a monarchia nyers terményeinek nyugoti, iparterményeinek pedig keleti piacát csaknem egy időben veszítettük el. Ugy az osztrák tartományok nyugotról fenyegetett ipara, valamint a keletről fenyegetett osztrák mezőgazdaság a védvamos tendenciának meleg-ágyul szolgált, és Magyarország földmívelése, mely az orosz, amerikai, ausztráliai és indiai világtermények concurentiáját látta fe-

*) Igen természetes, hogy Horváth Gyula képviselő ur fejtegetését, nézeteink teljes fentartása mellett közöljük. Szerk.

AZ „ELLENZÉK” TARCAJA.

1887. február 17.

A Petőfi-Scariatín- emlékről.*)

E tárgyról előbb e lap idei 10-ik számú tárcájában írtam azon célból, hogy a *Héjasfalvi Petőfi*, — *illetőleg honvéd-emlék* s az arra gyűlt honfiai adományok ügye miben állásáról illetékes és — köteles — oldalról a közönségnek felvilágosítás adassék. Köz léseme Somogyi István ur, nem mint felelős, de ügyszertől, illetékes egyén, a ki az emlékragyűjtő-egyletnek tagja volt, s dolgot ismerte, e lap idei január 23 iki, 22 iki számában a „*Petőfi síremlékére gyűlt adományokról*” czim alatt „Ségesvár, jan. 18-iki” leírt, azon indító oknál fogva: „mert ez ideig még senki nem felelt volt, a tévedések, esetleg gyanúsítások kiküldése végett” válaszolni hazafiai — de nem számadói — kötelességén tartotta.

Erdős hazánkban az ügynek kiváló szolgát tett, az adakozó közönség iránt felelősségteljesen figyelmet tanúsított hiteles alakon nyugvó becses közléssel, mely a legfeljebb ment ügyre édeskedő világot ért, mint tény k-t konstata: „hogy a múlt év emlé-bizottságában gróf Haller Ferenc az emlékre adott 100 frtot, de a pénzgyűjtésnél nem, hanem csak *Petőfi* életének helye kitadására szolgáló adatok gyűjtésével foglalkozott, nagy eredménytel; hogy Csiky József mohai lakos és szolgabíró urnál 100 frt gyűjtés elszámolatlanul van állva (de a ki azóta, mint előre látható volt, e téves állítással szemben igazolta magát); végre hogy „az emlékre gyűlt ha-

*) A „Pesti Hírlap”-ból vesszük át ez érdekes közleményt. Szerk.

jére zudítva, a gyenge törekény védvamosorompók mögé lapult meg; egy a monarchia kereskedelmi és közgazdasági fejlődésének hátrányos irány letta politikai nyomás alatt és folytán, csaknem ellentmondás nélkül elfogadva e monarchia mindkét államában.

Ugyan azon idő alatt, a míg hű politikai szövetségesünk Németország a legvégzetesebb háborút indított a megközgazdasági és kereskedelmi téren elmentünk szerette meg magának háttart alig ösmerő előzékenységgel Európa keleti piacait iparának és más kiveteli cikkeknek. A politikai tekinteteket nyomása alatt Európa többi államaival szemben a német tendenciák uszály hordozójává letünk, s ne hogy Németország gyanuját magunk ellen bármely irányba felkeltsük, kereskedelmi és közgazdasági szövetségek keresésétől is tartozkodtunk.

Igy áll a mai helyzet.

Hogy Németország kereskedelmi és közgazdasági politikája minő gyümölcsöket fog megérlelni és teremni Németország számára, az iránt lehetnek még kétségek; de hogy milyeket terem számunkra, azt már tudjuk; mert ize számban van.

A nyers termények concurentiájának hatása még minden vámsorompót le rombolt maga előtt; és a ki kételkedik ez állításom valóságán, hasonlítja össze azt, hogy például, miként viszonylik a magyar orosz, román, amerikai, ausztráliai, francia, német és angol buza ára egymáshoz ma, és miként viszonylott azon időben, midőn ily magas védvamosok nem állották a concurentiának útját? Évtizedek kérelmetlen adatai igazolják azt, hogy a legmagassabb vámtételek a termelő országok terményeinek árát nem befolyásolták még annyira sem, mint egy jóteknony meleg eső az orosz síkságon, vagy egy májusi fagyos szent a magyar alföldön.

Nem a 84-ik év tett tanúságot arról, hogy semmi védvammal nem lehet a buza árának óriási csökkenését megátolni, és nem a hetvenes évek bizonyították be napnál világosabban, hogy a világ termények teljes konkurenciája mellett, ha e kereslet és kínálat között kedvező arány van a magas árak fenntarthatják magukat? Hát a vámsorompókkal jól védett Németország a 84-iki árcsökkenést kevésbé érezte-e, mint mi vagy más termelő állama Európának; hát az állam bevitel megszorítása által ért-e el Németország saját állataira magasabb vagy

bár csak olyan magas árt is, mint a minő a bevitel teljes szabadsága idejében fent állott? Hát a mi állataink itteni ára és a német állatok ottani ára között, ma midőn teljesen meg van akadva a kivétel, van-e Németország állatainak javára kedvező arány-külömbözet? Vagy a hus ára Bécsben és Berlinben kedvezőbb arányt mutat-e föl ez utóbbira, mint a minő az állat-kivétel akadálytalan idejében mutatkozott? Bár mit beszéljenek is, a vámsorompók s ha nem szolgálták semmiféle Németországban a földmívelés érdekeit, sőt annak mindenütt megzavarását és igen sokszor hanyatlására szolgáltattak alapot: de igit is érdekében állott Németországnak ipara teljes kifejlesztése tekintetéből hermetice elzárni magát Európa iparának versenyétől, és e tekintetben kétséget nem szenved, Németország óriási haladásra is tett: és e célból recompenszióképpen adott a német földmívelésnek a magas védvamosok által való védelem látszata, mely azonban nékiek csak annyiban használt, a mennyiben nekünk és a más termelő Európai országoknak feltétlenül árt, a tengeren túli termények versenyét pedig a világ piacokon még végzetesebbé teszi. Európa termelő államai együttesen képesek e versenynek ellentánni vagy avval megküzdeni; de külön-külön mindegyik és ezek között Németország is előbb vagy utóbb el fog vérzeni. A tengeren túli világ-részek túlerőtelenségének versenyé ellen egy egész világgrész, mint Európa, küzdelemre szállhat, és ha a versenytől e világgrészeket kiszorítani képes nem is lesz; de e verseny romboló hatását mérsékelni és ellensúlyozni bírhatja, de a magukra hagyott leghatalmasabb és virágzóbb államok is e kétségbe esett küzdelmet siker reményével föl nem vehetik. Napoleon continental sperje és Bismarck kereskedelmi és vámpolitikája annyira hasonlítanak egymáshoz, mint az egyik tojás a másikhoz, az akkori hatalmas autokraták emberi rendszabályokkal akarta a közgazdaság és forgalom törvényeit megváltoztatni, és talán művét siker koronázta volna, ha e rendszabályokban Európa állami közös érdekeinek érvényesülését tűzte volna ki célul, de ez csak lepel volt, mely alatt az európai közös érdekek mellőzésével Franciaország közgazdasági és kereskedelmi uralma lett volna decretálva; a német birodalom közgazdasági politikájában szintén minden kétséget kizárólag benne van a törekvés Európa uralmára és a vámsorompók, melyek mögött a német ipar teljes kifejlesz-

tésére a kereskedelem fölszerelésére csodás dolgok vitetnek keresztül, csak addig fognak fennállani a német határon, míg a német kereskedelem és ipar elég erőre fejlődött, hogy az összes európai konkurentiában az uraló helyzet néki jusson, s ha ez idő elérkezett, Európa határait fognak e sorompók kitolni. A minő mértékben szereli föl hadi erejét Németország, csak nem fokoztatóbb és gyorsabb tempóban fejlesztí közgazdasági ipari kereskedelmi földmívelési anyagát. Európa uralmára a 19-dik században nem elégségesek a győzhetetlen hadsergek, a virágzó közgazdaság; mindent behálózó kereskedelem az életerőtől duzzadó ipar a rendezett állami és társadalmi pénz és hitelviszonyok, a szocialis kérdéseknek biztos mederben való szabályozása szükséges még ehez, és ennek megszerzésében talán szívósabb, kitartóbb és kiemelkedőbb volt a vas kancellár, mint a hadsereg fölszerelésénél.

Az osztrák magas fejlettségű ipar, a százados multtal bíró osztrák kereskedelem a magyar és osztrák föld termékenysége, melynek expensiv erejét ki és itthon is talán túl becsülnék, a német birodalom közgazdasági, kereskedelmi, földmívelési és ipari érdekeinek ez időszerű ellenállásának, hogy ne mondjam ellenségének jelöli meg monarchiánkat. És ehez mért bánásmódban is részesít bennünket Németország. A keletről és nyugatról kiszorult osztrák ipar a hanyatlás útján van, a foederalistikus irányzat az állami consistentiájával közgazdasági és kereskedelmi erejét az osztrák tartományoknak még jobban fenyegeti. A dessulatio nyomai, tünetei a közgazdasági téren mind sürűbben mutatkoznak ott; nyers terményeink consumtioja az ipar és kereskedelem hanyatlásával bent a monarchiában egyforma csökkenő lépést tart a védvamos sorompók nyers terményeink fölszerezésének értékesítését csak nehezebbé teszik, tehát a világverseny okozta bajokat öregbitik.

Horváth Gyula.

Politikai hírek.

A fennforgó kiegyezési kérdésekre nézve Tisza Kálmán min. elnök legutóbbi bécsi utja alkalmával nem volt indoka az osztrák miniszterekkel érdemleges tárgyalásokat folytatni. Csapán a kvóták küldöttség tárgyalására vonatkozólag állapított meg, hogy mielőbb történjen üzenetváltás a végül, hogy a két küldöttség tanácskozási esetleg a delegáció ülészése ideje alatt végbemehecsnek Budapesten. A kiegyezési dif-

ferenciák tekintetében a magyar kormány részéről tett utolsó proposíciókra, az osztrák pénzügy min. válasza legközelebb várható s azt hisszük, hogy ez a válasz valószínűleg teljes megállapodásra fog vezetni az összes kiegyezési kérdésekre nézve. A mi a bankszabadság megújítását illeti, az osztrák kormány azon meggyőződésben van, hogy dacára azon módosításoknak, melyeket az osztrák képviselőház bank-albizottsága a tjasvaslaton fogantatott, e tárgyra nézve, mindket állam parlamentjének határozataiban nem fog eltérés fölmerülni.

Az országgyűlési, függetlenségi és negyvennyolcas párt keddi értekezletén Irányi Daniel jelentést tett a pártok kiküldöttének hétóli bizalmas konferenciáján történetekről, Fejérváry hovádeli miniszternek a néptőlkeies felszerelési költségeiről adott felvilágosításáról. A párt állásfoglalás előtt be fogja várni a véderő s a pénzügyi bizottság határozatát.

A függetlenségi párt szervezkedése.

Mint lapunknak Debreczenből írják az ottani függetlenségi párt kedden tartotta meg szervezkedő közgyűlését. A gyűlésen mint a függetlenségi párt kiküldötté, Thaly Kálmán elnököt; ennek megnyitó beszéde után Orbán Balázs országgy. képviselő lépett a szószékre. A tisztikar lemondása után megtartották az új választást. Elnök lett Thaly Kálmán, működő elnök Kertész János, alelnök Szőke János, I. kerületi elnök Rab László, II. ker. elnök Kertész István, III. ker. elnök Sebes György.

Bolgár kérdés. A porta és bolgár küldöttség tagjai közt, a kedden tartott ülésen, megegyezés jött létre a regenség összeállítása tekintetében. E szerint a regenség Stambulból, Zankov és egy harmadik, teljesen selemes személyiségből állana, kire nézve később jönne létre megállapodás. Együttal elvileg új hadügyminiszter kinevezése is beleegyeztek.

A német francia viszonyok. A Nordd. Allg. Ztg. a France azon cikkére, melyben az Franciaország békeségét hangsúlyozva, Németországra haritja a netalán kitérő háború miatti felelősséget, azt mondja, hogy valóban nagy merészségre vetemedett a megtörles eszméjének hódoló hírlap, midőn ilyesmikkel áll elő. A Nordd. Allg. Ztg. ide vonatkozólag idézi továbbá a France 1886. október 17. és december 18 iki cikkeit, melyekben kifejezés adatai Franciaország azon határozott szándékának, hogy Elzászt és Lotharingiát visszafoglalja és elkerülhetlennek mondja továbbá a France azt is, hogy a háború Franciaország és Németország között csakhamar ki ne törjön.

A képviselőházból.

Budapest, febr. 16.

A ház mai ülésén a kultuszminiszteri tárcza költségvetésének általános tárgyalása folytatott s annak befejeztével a részletes is megkezdett; az a budapesti egyetem tételéig haladt. A napirend megkezdése

vari takarékpénztára nyelzte el. . . . A legutóbbi években a lapok közölték, — hogy a segesvári magyar hazafák, köztük Horváth László, m. kir. tanfelügyelő, mozgatni kezdtek a dolgot, de hogy minő eredménye lett, értesülés róla nyilvánosság elé nem jutott. A szobor helye kijelölésére kiküldve volt bizottság két tagjának, Bartha Miklósnak és Kozma Ferencnek azon gondolata ébredt s azt meglepően ajánlták társaiknak, hogy miután a nagy költő estelenek, tehát szobrának helye teljes bizonyossággal nem határozható meg, — egy kijelölendő ponton, egy télen hordassanak le a székség segélyével szánon a Hargitáról nagy mennyiségű trachyt kőzetet s abból rakassanak egy óriási Emlék-széklet, mely termézetességvel és nagyságával hirdesse a természet és népszabadság nagy fiának emlékét. A gondolat sokaknak tetszett, de ki vitelére nem akadt ember.

„A névszrint említett-eken kívül sokat fáradoztak ez ügyben Fodor László, most szolgabíró Ségessvárt, Balázs László ur. ref. pap mint egy-iki j-gyűzők s hogy a magyar nemzet és mélt. s szász nemzetiségű Bacon is barátja a lett, gr. Haller Ferenc érdeme, akit, mint szánt a László György első pártárokokat is az ügy ekei felkarolási sajnál s kezdett munkái közt hathatós gyarmolással elismérés illet meg.”

Együtt az ügy multjáról; jövőjéről nézetemet első cikkemben elmondottam. Az ő tudatosan kezdett, buzgón és sikerrel folytatott munkái műt és félben hagyottak nem lenne hazafias dolog. Ez újabb megerősítése lenne a magyar lelkesedés szalmatűz láng természetének, melyben nincs intenzív, megleg és kitaró tettség, mely hamar lobban fel s hirtelen alszik ki. Ezt az eszme kezdeményezőinek tovább így maradni engedni nem szabad. Vagy jó és szép volt, a mire föllekesztették s föllekesztették a közönsé-

get, vagy nem. Ha az első volt, férfiatlan abban hagyni, ha az utolsó, kár a közönséget gyermekek ábrándokkal elaltatni. Az eszme kezdeményezői jobbadán élnek, nevüket az alábbiak kedvezően tüntetik fel a közönség előtt, vegyék kezükbe az ügyet, alakuljanak bizottsággá s kezdjék meg újból az Emlék állítás bazafias munkáját.

A két gróf Haller, barátaiakkal, Udvarhely megye főispánjával és országgyűlési képviselővel, Horváth tanfelügyelővel és Somogyi István egyleti taggal illetékesek intéző bizottsággá alakulni s újabb adakozásra a közönséget felhívni. Egy érdemes ügy lenne egy kis képviselőválasztási buzgalkodásra és költségekre. Sőt — a mint mondják — az Emlékállítás egyetlen választási költségével létesíthető lenne. Bartha Miklós országos képviselő, kedvelt lapja Kolozsvárott az *Ellenzék*. Bizonyára sem ő, sem a Kolozsvár szerkesztősége nem vonná meg támogatását. E két lap megkezdhetné az akció, közölve a bizottság felhívását s elfogadva az adakozásokat.”

Eszembe ötlött a *Petőfi társulat*. De ennek szabályok határai közé szorított munkássága erre nem terjedhet ki. Illetékes lenne az új akcióra gróf Bethlen Gábor Nagy-Küküllő vármegye főispánja, mely megye lett a hagyomány és e világ által diszított honfiparok öröke. De a gróf egészen egy más ügynek szentelte erejét s hivatalától elvonható idejét.

Ki tegye hát? Ki végezze be a nem-munkát? Szóljának hozzá mások, vitassák meg a sajtó. Én azt hiszem, az eddigiekben a rám eső hazafiai s publicisztikai kötelesség-részt teljesítettem.

Jakab Elek.

*) Az „Ellenzék” már megindította.

Szerk.

előtt Irányi Dániel szólalt fel a Mocsáry Lajos keddi beszéde tárgyában. Rövid beszéde így hangzik:

T. ház! Azon kelemenlen és sajnos helyzetben vagyok, hogy elvtársaim megbízásából és nevében kénytelen vagyok kijelenteni, hogy a függetlenségi és 48-as párt, amár a jogegyenlőséget egy a nemzetiségek, mint a felekezetek irányában programja egyik lényeges részének vallja, azon álláspontot mégis, melyet a nemzetiségi kérdésben t. tagtársunk Mocsáry Lajos t. képviselő ur elfoglalt, magának nem ismeri el és vele e részben solidaritást nem vállal. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Ezután felváltva a napirend ahhoz első sorban Gruber János szólott a közoktatás eddigi eredményeit bírálva.

Vere József többek között azt követelte, hogy a zsidóság szorítására reá saját költségükön fenntartott iskolák létesítésére.

Nendwich és Ulmann Sándor voltak a következő szóokok, kik közül utóbbi tettség közt replikázott a Vere József vádjaira.

Zimándi antisemita álláspontjáról durva támadást intézett Trefort ellen, melyet a ház általános indignáció közt hallgatott végig.

Pulszky Ferencz rövid beszéde után Tisza Kálmán reflektált Mocsáry keddi beszédére megafolva az általa felhozott vádakát s különösen hangsúlyozva, hogy mennyire káros és szerencsétlen irányzat az, melyet Mocsáry hirdet. Sajnálatának adott ki érzést ama tévelygések felett, melyekkel Mocsáry úgy itthon, mint a külföldön fejezt ad a magyar nemzet ellenségeinek kezébe.

Olay Lajos helyeslés között és talpraesett beszédében védelmezte Trefort minisztert a Komlósy vádjai ellenében. Ezzel az általános vita befejeztetett.

A részleteknél nagyobb vita nem merült fel.

Mocsáry-ügy a függetlenségi körben.

Budapest, február 15.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt, Irányi elnöke alatt tartott tegnap esti értekezletén, a napirend előtt szót kért:

Polónyi Géza s a "következő beszédet mondotta: Mindig súlyos kötelesség nehezedik arra a képviselőre, a ki a pártjához tartozó képviselőtársának személyes ügyével vagy politikai meggyőződésével kell, hogy foglalkozzék. Kétszeresen súlyosan nehezedik ez a kötelesség ma, mert annak teljesítése egyuttal fájdalom is. Pártunknak egy olyan tagjáról, s annak egy hazafias kérdésben elfoglalt politikai álláspontjáról van szó, a ki pártunk irányában kétségtelenül oly érdemeket szerzett, a melyek elismerése elől elzárkózni nem lehet. Ez kötelességünknek teszi, hogy a kérdést a higgadt, de egyuttal komoly megfontolás tárgyává tegyük. Mocsáry Lajos képviselőtársunknak a nemzetiségi kérdésben elfoglalt álláspontjáról és politikai irányáról akarok szólni. A mai képviselőház ülésén meggyőződünk arról,

hogy nevezett tisztelt képviselőtársunk a nélkül, hogy a nemzetiségi kérdés vagy az az összefüggő tárgyak napirenden lett volna, mintegy belső ösztönét követve, oly modorban beszédet tartott, a mely félreismérhetlenül a nemzetiségeknek a magyar állameszme elleni izgatásának szimptomáit mutatja.

Eros hitem szerint Mocsáry Lajos képviselő ur akkor, midőn e kérdésben elfoglalt ismert álláspontját fejtegeti, a meggyőződés forrásából merít s épen ez a körülmény, de másrészt az a tény is, hogy pártunkban előkelő állást foglal el, kétszeresen fokozza e helytelen politikai irány veszélyességét. Ha figyelembe vesszük azt, hogy nemzetünk minden valószínűség szerint egy eddig a történelemben páratlan megpróbáltatásnak néz elöbe, ahol minden magyar hazafinak, s így különösen a függetlenségi és 48-as párt minden tagjának az egyetértésre való intést, lehet legzenesebb kötelességeik közé sorozni, úgy az ily válságos pillanatban tartott ily irányú magyarellenes felszólalás annyira meglepett, hogy az az ellen való tiltakozás pártunknak elodázhatatlan kötelességévé vált. Erős meggyőződéseim szerint a függetlenségi pártnak akkor, a midőn a független és önálló Magyarországot kíván kérésztelenül, legsarkalatosabb politikai elve egyuttal is, hogy ezen ország magyar legyen. (Általános helyeslés.) A ki a pártnak ezen sarkalatos elveit nem vallja, a ki különösen ily válságos időkben a pártnak ezen törekvéseivel szemben nyíltan állást foglal, azt a személye iránti elismerés sem mentheti meg attól, hogy a párt vele szemben tiltakozó és rosszalló szavát fel ne emelje.

Ez lehet egy hazafias párt szomoru kötelességének teljesítésében a lehető legenyhébb mód annak igazolására, hogy a párt az ily irányú politikai törekvéseket kárhoztatja. Mi mint a függetlenségi és 48-as pártnak hivi fontos elvi kérdéseket kivéve a politikai meggyőződést nem vonjuk a pártfegyverem szigorú korlátai közé, de ott, a hol a magyarságnak, nemzeti létünknek legszentebb érdekeiről, tehát sarkalatos politikai elveink sérelméről van szó, ott a hallgatás bűn lenne, mert könnyen azon feltételezésre nyíthatna tér, hogy a párt vagy annak egy része, osztózik ezen felfogásban s miután úgy vagyok meggyőződve, hogy a függetlenségi pártnak nincs egyetlen egy képviselője sem, a ki Mocsáry Lajos képviselőtársunknak ezen kérdésben elfoglalt álláspontját helyeselné, de sőt tudom, hogy mindnyájan elítéljük és rosszalljuk. Indítványozom:

"Mondja ki a függetlenségi és 48-as párt, hogy amár a jogegyenlőséget egy a felekezetek, mint a nemzetiségek irányában programja egyik lényeges pontjának vallja, Mocsáry Lajos képviselő urnak a nemzetiségi kérdésben elfoglalt, legutóbb a képviselőház, 1887. évi febr. 15 én tartott ülésén is kifejtett álláspontja, a párt programjával és törekvéseivel homlokegyenest ellenkezik és a párt Mocsáry Lajos képviselő urnak ezen kérdésben követett politikai irányát rosszallja."

Heffy Ignác röviden kijelenti, hogy hozzájárul az indítványához.

Lükő Géza szintén pártolja ezt.

Polónyi Géza német-újvári képviselő indítványa erre egyhangulag elfogadtatik.

A párt határozatáról Mocsáry Lajos az elnökség után jegyzőkönyvi kivonatban fog értesítettet.

Egyuttal megbizta a párt elnökét, Irányi Dánielt, hogy a képviselőház következő ülésében, a napirend előtt szót kérve, a párt nevében fejezze ki tiltakozását a Mocsáry beszédében foglalt álláspont fölött.

Pártélet.

Marostordamegyében megindult a párt mozgalom.

A megye főispánja br. Bánffy Zoltán, mint pártvezér a közszóban álló országos képviselői választások előkészítése céljából f. hó 14-ikére a vármegye házának gyűlésébe összehívta néhány bizalmasát és az actió céljaira eszközökhöz felhasználandó tisztai apparátus mobilizálható részét.

Jelen volt mintegy 35 szál tisztviselő és körjegyző, ugyazint mintegy 20 egyén a birtokos osztályból.

Ezen urakból összehozott érdekeskövettség — ezek között két képviselőjelölttel — a tizezer választás nevében, az őt képviselői kerületre nézve, a főispán elnöke alatt megalakult "szabadelvű párt"-al nyilvánított magat.

Az elnök főispán előadta, hogy ezen népes (?) értekezlet tegnap egy szűkebb körű — 10 tagból állott — értekezlet előzte meg, melylyel egyetértve következő egyéneket látja jónak az egyes kerületek számára képviselő-jelöltekül kinevezni:

A szászrégeni kerületbe: gr. Teleki Domokost. (Néma csend.)

A gornyeczegre: báró Huszár Károlyt id. (Még némább csend.)

A nyárádszeredai: báró Bálint Józsefet. (Általános elszontyolódás.)

A mezősegi m.-vásárhelyi kerületbe: Szász Domokos ref. püspököt. (Számos kultur egyetli ójen.) Ez aktusnál a beavatottabbak már nyilatkozni is merészelnek, kijelentvén: hogy a mezősegi részben a választások eredménye a népet vakon vezetni tudó kálvinista papság kezében lévén, a református püspök ur különösen azért tetszik annyira, mert Filep Albert már többé nem jöhetvén komoly számításba, Kovács Albertet csak is a püspöki reverendával képesek exorcizálni a mezősegi választó kerületből.

Végül — szól az elnök főispán — az ákosfalvi kerületnek jelenlegi képviselője Tholnay Gábor, pártunk kívüli, őt meg hagyjuk, sőt támogatjuk. (Valljon mit szól a politikai keresztiséghez a "mérsekl" ellenzéki Tholnay Gábor? a ki jelen nem volt.)

Ezen főispáni kinevezések megtörténvén, az így megalakult úgynevezett "szabadelvű párt" mind az őt kerületre nézve külön végrehajtó bizottságokat különböző számban nevezett ki. (Minek az? Hiszen van annak a pártnak bírósági végrehajtója, advégrehajtója és számtalan más végrehajtója elég! Az egész párt nem egyéb, mint hazánk — végrehajtója. Szerk.)

E szerint hivatalba estek: Alczner József ügyvéd, a szász-regeni;

Matekai Ferencz, mint a gornyeczegre helyi (mezősegi);

Márton János mint a nyárad szeredai; végre

Nagy Dénes mint az ákosfalvi, választó kerületek végrehajtó elnökei.

Hogy igazságosak legyünk, két dolgot különösen hangsúlyoznunk kell:

1.ör, hogy ezen országra szóló nagyszámú főispáni intézkedésekhez a tisztelt párt tagok is voltak szerencsések annyiban hozzá járulni, a mennyiben a végrehajtó bizottságok tagjai közé több nevet belé kiáltani méltóztattak.

2-ör, hogy az ellenzék elismerését nyilváníthatja főispán urnak azért, hogy "mérsekl" ellenzéki" képviselő Tholnay Gábor a szabados elvű párt támogatásának biztosítása mellett nemcsak hogy meghagyta helyén, hanem azalatt, míg a képviselő ur az ország dolgaival Budapesten elfoglalta van, s e miatt konferenciáznai le nem jöhetett, csupa előzékenységből — saját pártjából — még egy tekintélyes végrehajtó bizottságot is bocsátott rendelkezésére. Ezzel is megmutatta a főispán, hogy milyen gavalier-politikus, ez pedig elfelejteti velünk, hogy rossz pap volt, midőn a "mérsekl" ellenzéki Tholnay pártot ki-választotta" keresztelte.

Tekintettel végül a háborus időkre, Szabó János nyugalmazott m. kir. honvédszerecs elnöke alatt a kerületi elnökökből központi végrehajtó bizottság alakítottatott.

Ezek után re bene gesta a "fehér lóban" fennmaradt megalom áldomás. Hogy ki fizetett, ezt még nem tudtam meg, de azt hiszem, hogy a személyesen jelen volt két képviselő-jelölt örömmel ragadhatta meg a kedvező alkalmat arra, hogy megkezdje az alkotmányos küzdelmet.

Az őt mandátum sorsát intézőkkel azután ismét értekezett a főispán, bizonyosan a "nervus rerum gerendarum" felől.

És határozottan fenntartja magát a kiszárgott hír, hogy a választó kerületek következő bérzei árfolyammal zárultak:

Sz. Régeni	2400 ft.
Gornyeczegre	3000 ft.
M.-Vásárhelyi	5000 ft.
Ny.-Szeredai	16000 ft.
Ákosfalvi	00000 ft.

Summa 26400 ft.

Ha igaz! bizony szép summa pénz lesz ez!

Te pedig, tizezer főből álló nemes választó közösség, ki a nép fennsége magasztos jogainak gyakorlására törvény szerint hivatva vagy! hegyezd a zabot otthon, pattogtass kutorcsizát abból a mit még a végrehajtó számokra meghagyott! Te csak is addig vagy jó a mig pénz és veradódát keservesen kiizzadad.

Légy nyugodt! terheidből könnyíteni, helyetted adott, rovatlakot fizetni, a nagy vasas ajtaju pénztáraknál nem jelenik ugyan meg senki sem; ha családod és lábas jószágod szilárd, drága fizetés nélkül hivatalban nem jelenik meg nálad senki sem; ha az élet tekervényes utain bajokba sodortattál, ilhatsz elhagyatva tanostalan!

De midőn a választások óriás nehézségeivel kell megküzdened: van bezzeg tanács, utasítás, pénz, és van a jó rend fő feltelete a "múszáj", ennyi segédkelem lett pedig minden esetre eltalálatom a legrosszabb utat.

Ügyelj tehát! és óvd egyéni függetlenséged! Már az egyesült országos ellenzéknek is lesz hozzád egy hazafias szózat, minden esetre olyan lesz az, mely csak egy szabad ország független állampolgáraihoz lesz méltó.

Isten óvja azon csapástól hazánkat, hogy e férfias és buzgótlan hazafiságból lekesedő szózat, a népfennség helyén, a tisztelt érdemlő független állampolgárok helyén, kortes pénzért elárúsított barmokat találjon!

Egy székhely.

Budapest IV. v. a. l. kerületének mérsekl ellenzéki polgári képviselő-jelöltül Királyi Pál, volt képviselő-jelölt fel. Királyi betegsége miatt hivatkozással a jelöltséget nem fogadta el.

A hajdus-zoboszlói v. a. l. kerület jelenlegi képviselője: dr. Györy Elek kitűnő jogászunk, pártunk derék híve kitűnő kerületében, hol nagy lelkesedéssel fogadtatott, s képviselőnek újból felkértet.

A szemeczi választó kerület tisztizma v. a. l. képviselő-jelöltül dr. Komlósy Ferencz kiáltották ki. E kerület mandátuma Rath F. volt képviselő lemondása folytán betöltésre vár.

Kovacs Albert beszéde.

— A képviselőház febr. 15-iki ülésében. —

T. ház! Bár azon kedvező helyzet jutottam, hogy a kultuszminiszter ur szólni akar és így alkalmam volna nyilatkozataira közvetlenül észrevételeket tennem, a miniszter ur mai beszéde kevéssé nyugt nekem az észrevételekre, midőn házon kívül tettem. A miket közölkéstek később mondott, azokra beszédem folyam visszatérek. (Halljuk! Halljuk!) Egyházi politikai gondolatával pedig egyetérték korábbi alkalmakkal is vele szavaztam.

Az egyházpolitikai kérdések elindítása egyáltalában sem alapzik valamelyi doctrinán, melylyel minden kérdést minden körülmények között meg lehet oldani és az előtt az esztendőm érsek is epügy meghajolna, mint a zsidó rabbi; ha nem alapszik századok eszményeiből kifejtődött tényleg viszonyokon, alapszik a felekezetek különböző szervezetén, különböző geniuszán, épen azért Európa minden államában megvan.

A mi az új felekezetek képződését illeti, ezekkel szemben minden okos állam bizonyos konzervatív irányzatot szokott követni, legalább annyira, hogy ha nem akadályozza új egyházak képződését, nem is provokálja a létezők felbomlását. Én azt hiszem, hogy az államnak általános kötelessége a létezőknek védelme, de különösen kötelessége ezen a kényes téren, a mindenféle változás belátatlan és kiszámíthatatlan horderővel bir magának az államnak átalakulására, sőt épen a létezésére is. Új felekezet, hogy közjogi állást szerzhessen magának, minden államban kénytelen bizonyos formákat követni. Azon két új felekezet, a mely évtizedek óta bántatlanul áll fenn Magyarországon, a miniszter ur eddigi beszédeiben egy szóval provokál arra, hogy nyújtsanak be kérvényt "és ha nem remeznek a közjogi állást. És ha ezt eddig nem tették, ennek senki más nem oka, mint ők maguk.

Ezeket előre bocsátva és a miniszter ur közölkésit nyilatkozatait most mellőlvén áttérek a szövegben levő tárgyra, a pártügyi bizottságnak a kultuszminiszter közölgésére fölbelterjesztett jelentésére. (Halljuk! Halljuk!) És pedig azokat, a melyeket mondani szándékozom, két részre osztom, először szólni fogok a miniszter ur közölkésit politikájáról és azon tantárgy szempontokról, melyek a bizottság jelentésében is megemlítettek, azután pedig költségvetésnek tisztán pénzügyi oldaláról. — Két oldalról is elismertem, hogy a miniszter urnak érkeke van a közölkésit. Én is elismerem. A miniszter urnak mind iránt van érkeke, mindenből is csinál valamit, de a mit csinált, el is rontja esakhamar. Az az örökös habozás s minden vélen ötletnek azonnali alkalmazása nemcsak egy-két iskolánál, hanem egyszerre valamennyi iskolánál, s ismét megszüntetése, mielőlt elég idő lett volna kipróbálására: egy szék.

mellett sétálva egy pár percig boldog voltam, majdnem a régi boldogságomat éreztem. De az ideiglenesen elfelejtett bánat baj tiszszerez erővel tért vissza.

Ismét a kis temető mellett mentem el a vihar korbácsolta a tenger mellett.

Nigel nyitotta ki a kapu ajtaját és ment, engemet a kezemnél fogva vezetve egészen a Dale Harry sirjához; egy este rózsakoszoru volt rajta az East Cliff virágházból, bizonyosan Lily hozta. Nigel az új sirra mutatott; arca halvány volt komor.

— Meta — mondá — itt e helyen jöjünk tisztába egymással. Te azt gondold, hogy a Harry halálának én vagyok az oka. — Én nem tudom neked bebizonyítani, hogy a szegény fiu halálával nem volt semmi közöm. — Meta — mondá — közele hajolva — te azt gondold, hogy Harry szerelmeféltésből öltet meg. Igaz, hogy akkor nem volt az eszem a helyén, s örülttem gombos szőke mindenre képes lettem volna de Harryt egy ujjal sem érintettem, sőt engem úgy segéljen! — Meta, feleséged ime esküszöm, hogy így volt.

Feletem a fehér köd s a szakadó esztakarták el az eget, lábaimnál a siron azazt rózsakoszoru feküdt. Nigel fájdalmas mal telt hangon beszélt. Az esőben és viharban, a Harry sirja mellett átöltemet kájjaimmal a férjem nyakát s arcomat kékre lere rejtve azt mondom.

— Nigel, Nigel, én hiszek benned.

— Hala az égnek! — kiáltá, s szorosabban szorított szívhez, s fejét fejemre hajtra szenvedélyesen zokogott.

De hamar ért vett magam.

(Folyt. köv.)

Becsületből.

Ango lból fordította: Amica.

(Folytatás.)

(37)

XXI.

— Szegény Harry! És azt tudni, hogy ő itt fekszik!

Aztán a tengernek hátat fordítva a mező mentünk keresztül, hol a sóvények az őz sárga piros, és rozsdás barna színében pompáztak, s a faluba vezető széles utra tértünk, hol az utca végén a Burton Frank borostyánnal borított kis szürke temploma állott előttünk.

Az üres templom homályos csendjében, meghajtott fővel, dobogó szívvel térdeltem Nigel mellett, s szent bizalom, és ünnepélyes áhitat fogott el, amint a Burton Frank gazdag dallamas hangja a szertartást felolvasta.

Burton különös embernek látszott, nagy szemében a lelkesedés tüze égett, s értelmes homloka alatt csilagokként ragyogtak. Olyan ember volt, akitől félni lehetett, de egyuttal teljesen meglehetősen benne bízni.

A vihar első kitörése kezdetét vette, az eső dühösen csapkodott az ablakokra és a fedélre.

Es ez volt a mennyegzőm napja! nem voltak vidám kosorus leányok, hiányzott a szerető barátok köre, csak ketten voltunk, Nigel és én, hűséget esküdve egymásnak, s mint tanuk az egyházi és a harangozó voltak jelen.

Bevégződött, Nigel és én jó és bal sorsunkban férj és feleség voltunk.

A lelkész ég felé emelve kezét áldást mondott reánk amint előtte térdel-

tünk. Férfiás komoly hangja, melyben a fájdalom rezgését véltem hallani, meghatót. Hallettam könyörögni azon békéért, mely minden értelmet felül mul, s Nigel szilárd mély hangon mondá reá, hogy "Amen."

Amint felállottunk, Nigel lehajolt s megcsókolta homlokomat.

— Az ég áldjon meg édes feleségem! Férjem! Lépcsőmet nem bánva meg néztem kedves szerető arcára, komoly szemibe.

Bár mi történjék, most már bízom és hittem benne, s a mint kezemet szorította, oly könnyűnek s boldognak éreztem szívemet, ahogy a Harry halála óta nem éreztem soha.

A sekrestyében beírtuk a nevünket mialatt a Burton Frank fényes sötét szeméi figyelemmel kísérték bennünket. Tekintetével találkozába habozni s remegni kezdtem, s éreztem, hogy a vér arcomba szökött. Burton mosolygott, s midőn mosolygott, a szája körül levő szigorú vonalak kismúlhattak.

Nigel kiment a sekrestyéből hogy az őshaju öreg egyházival beszéljen. — Burton urral egyedül maradtam, — s láttam hogy részvételtjes sajnálkozással nézett rám.

— Deringné szegényem, aludt s boldogságot kívánok trigyűre, mondá furcsa mosollyal, a mint új nevem k a emítésére elpirultam.

A két kezemet lángoló arcomra téve sirni kezdtem.

— Ne sirjon! mondá gyöngéden; megengedje napján nem szabad ily keserű könnyeket ejteni. Már most hallgatson reám. Én együtt jártam iskolába Dering Nigel, gyermek korunktól ösmerem, — és

egyetlen egy aljas tette re sem emlékezem, s tudom hogy becselenséget nem követett el soha.

Én az egész világ előtt megtudnék benne bízni, és kegyed, az ő felesége bizony nyál tehet ugyanannyit.

— Igen, én bízok benne, — ígértém, könnyeimben keresztül nézve fel reá.

— Égészen és teljes jószántából? folytató. Én nagyon jól tudom hogy kegyed most mit gondolsz, de azt mondom, hogy kételyei alaptalanok, s ha azokat nem üzi el lelkéből, nagy igaztatlanságot követ el Nigel ellen. Ne, ne intezzen hozzám kérdéseket, mert nem válaszolhatok semmit; csak annyit mondhatok, hogy az ég áldja meg mind a kettőjüket!

A hatalmas rohamokban jövő szélvész megrázta a kis épületet egész az alapzataig. — Meg rázkódtam amint az eső künt szakadt.

— A lelkész lak nincs messze, mondá Burton ur; jöjjenek oda mig az eső megáll.

— Oh, nem, nem, én jobb szeretnék haza menni! mondom.

— D édes M tám, nagyon esik az eső, el-navete Nigel ki most lépett a sekrestyébe.

— Én nem törődöm az esővel. Kérlek kis-rj haza.

— Jól engedj hogy a köpnyedet feladjam s rögtön indulhatunk.

Gyöngéd gondoskodással adta rám a ruhámat s aztán megfesz voltunk az indulásra. Burton ur fogta a kezemet, s az őt jellemző erővellyel megszorította.

— Isten áldja. Emlékezzék meg arra amit mondtam.

— Isten veled pájtás! monda Nigel melegen. Valamelyik este meglátogatlak.

val az a tervnelküliség, mely a miniszter ur közoktatási politikájának egyetlen biztosan megállapítható jellegvonása: pénzügyi bizottság jelentéséből is kitűnik. A jelentés 6-ik lapján az mondatik, hogy a miniszter ur tisztelettel a rendkívüli tanfelügyeltanárokat szándékozik alkalmazni. Vajjon miért? Ha ez átmenet akar lenni az egyetemes középiskolára, akkor én a magam részéről szívesen üdvözlöm. De vajjon az e? A középiskolai oktatás céljának minden jó szakember a formai képzés megadását tekintti és nem az ismételt anyag közlését. Az agnak fegyelmzését arra, hogy huzamosan egy tárgy mellett tudjon maradni, következtesen tudjon gondolkodni és kitarással dolgozni. A kinél ez az eredmény 18 éves korában el van érve, ez az ismeretszerzés tere egy év alatt nagyobb eredményt tud elérni, mint a mai korban a középiskolai évek alatt nyújtani képesek. Azonban a célszerű eszközök megválasztása a legobb szakemberek kezébe kellene esnie. Az egyik részek, a tanulmányok többség, úgy véli, hogy semmielőbb más tananyag nem képes az a formai képzést nyújtani, a mit a latin, s főleg a görög nyelv tanulmányozása. A másik rész ezzel szemben azt állítja, hogy ugyanezen formai célú a modern nyelvek tanításával is el lehet érni, a midőn aztán az eredményként marad a tanulóra nézve egy élő nyelv tudása.

Ha ez áll s egyszerűen teljesen bebizonyítjuk, hogy úgy van: akkor minden gimnasiunot át lehet alakítani realiskolává; a latin és görög nyelv pedig átfogóan költözni az egyszerű kényrtudományok sorába; az ag fogja tanulni az a néhány ember a ki abból akar megélni. Ha pedig az ellenkező valik bizonyossá, akkor még sokkal bizonyosabb az, hogy minden realiskolát át kell alakítani gimnasiunmá, mert a középiskolai oktatás fő és domináns célja a formai képzés megadása, mely mellett egy élő nyelvnek tudása elenyésző csekély eredmény; sőt ezen fő cél mellett magának az egész tananyagnak a mivolta és mennyisége is alárendelt fontosságú, annyira, hogy én egy igen jó és nagy tapasztalású szakembertől hallottam, hogy a zsidóknak azt az elmebeli élességet, melyet tőle senki meg nem tagad, a Talmudnak élesesítő szövegszámogatásai adják meg; és bár annak finom distinciói mint ismert anyag, magukban véve semmit sem érnek, de, a mely agy ezekben egyszerű kiélességet, annak a legnagyobb differenciális kalkulációk is könyvnyiség. Annyi tény, hogy a Talmud is holt növényekhez kiváló matematikai tehetséggel bír.

Nem akarok ezen Talmud-históriára valami sájt fektetni; magam is inkább paradoxonnak tartom, mint komoly valóság; én épen nem akarom azon következtetést vonni belőle, hogy a talmud iskola jobb előkészítő a polytechnikumra mint a realiskola; de hogy a gymnasiuma jobb: azt igen figyelemre méltó adatok bizonyítják. (Halljuk!) Először néhány évvel a zürichi polytechnikum tanára egy statisztikai kimutatást tették közzé, melynek végén azt a tanácsot vonták ki, hogy a polytechnikumba felvett ifjak közt bár az első éven a realiskolai növendékek előnyben vannak a gymnasiumok fölött, de azután a viszony megváltozik, a mint a tanítás előbbre halad, mindig a gymnasiumi növendékek javára; az életben pedig az igazán tervező és feltaláló mérnökök általában gymnasiumi növendékek voltak.

Moltkénak tulajdonítják azon mondatot, hogy az ő legjobb katonatisztjei azok, a kik görögül is tudnak, és ő valamely önálló elhatározást feltételező feladatokat nem szeret megbízni oly tisztet, a ki nem tud görögül. Köztem és egy most is jelenlevő képviselőnk között történt, hogy egy szűkebb körű tanácskozásban, mely több napig tartott, többszöri felszólalás után azt mondtam neki, hogy ő bizonyos tud görögül. Honnan gondolt? Kérde tőlem. Ouan, — mondám, — mert ily praecisióval és tisztá logikával mint te, csak az tud beszélni, aki görögül tud. S valóban tud is, bár nevelése oly körben történt, a hol a görög nyelvet kevésbé kultiválták. Ez a formai képzés, t. ház, az agnak az a fegyelmzés és önállóvá tétele az, a mit állítólag semmi más tanulmány nem lehet megadni, csak a latin és görög nyelvvel.

És vajon e kérdések el vannak-e már döntve a miniszter ur előtt? Ha igen, akkor miért nem hozza be a latin nyelv tanítását a már kipróbált terjedelemben? Ha pedig nem, akkor miért zavarja meg vele egy kiélezett tanítási rendszernek folyamatát, s miért górdit akadályokat ezen kérdés tisztázása elé?

En azt hiszem, hogy a miniszter ur a középiskola e nagy kérdését soha fel se tette magának.

Trefort Agoston vallás és közoktatásiügyi miniszter: Előbb, mint a képviselő ur! (Derűség.)

Kovács Albert: Megengedtem, hogy előbb személyesen korábban születt a miniszter ur; de én is már 31-ik éve foglalkozom emberek tanításával, valamivel régebb idő óta, mint a miniszter urnak eszébe jutott volna kultuszminiszterré lenni (Derűség) és ismétlem, hogy én valóban azt hiszem, hogy a miniszter ur nem tette fel magának e kérdést és megpróbálom be is bizonyítani. (Halljuk!)

Mert ha feltétele volna a miniszter ur, már rég megbízta volna a polytechnikum tanárát, hogy a zürichihez hasonló megfigyeléseket tegyenek, mer csak azok vannak azon helyzetben, hogy mind a két középiskola növendékeit megfigyelhetik; és

ily irányu megfigyelések nélkül e kérdés el sem dönthető. De hát a miniszter ur nem is ezzel a gondolattal indokolta szándékát; hanem csak azzal, hogy a realiskola növendékei az egyetem jogi és orvosi karába is felvehetők legyenek. Tehát csak könnyebbé akarja tenni a biooyitványi szerzését s törvényesíteni akarja a nagyobb felületességet.

Ezelőtt néhány évvel, a még joga volt hozzá, bő mértékben osztogatta a gymnasium növendékeinek a görög nyelv tanulása alól való felmentést. Nem akartam a miniszter ur személyét megsérteni, magas kora már tiszteletet parancsol nekem; és különösen tiltakozom az ellen, hogy bárki is sértő következtetést vonjon abból, a mit előbb a görög nyelv tudásáról mondtam; de mintha a miniszter urnak is elegendék volna diák korában a görög nyelv tanulását, oly nagy ellenszenvet tanúsított iránta.

Trefort Agoston vallás és közoktatásiügyi miniszter: (Közvetlenül) Én kétszer is tanultam, de nem tudok. (Derűség.)

Kovács Albert: Ha így van, akkor valóban jól sejtettem. Ezelőtt pár évvel a középiskolai törvény megfosztotta a miniszter urat azon jogtól, hogy valakit a görög nyelv tanulása alól felmentsen, de nem szüntethette meg a görög nyelv iránti ellenszenvét; s most megakarja kerülni a törvényt és teremteni akar oly középiskolát, hogy azok a szegény jó fiúk mégis jogászok lehessenek, anélkül, hogy görögül kellene tanulniuk. Ez a miniszter ur valódi indoka; nem is titkolja. Tehát ismét csak experientialis, mely sem noszabb életű, sem szerencsésebb nem lesz, mint a miniszter urnak a földrajz oktatásáról pár évvel ezelőtt kiadott tanterve. E miniszter tanterv szerint ma a földrajzt Magyarországon a következőképpen tanítják: Itt fekszik Marmaros megye, itt terem a tenyőfa. És akkor a tanár kitér a növénytanra és eltanítja a fenyőfét. Továbbá: itt terem a medve és következik egy darab állattan a medvéről. Végül itt lakik az oláh és akkor megtanítja a gyermekeket oláhn. (Nagy derűség.) Ilyen módon az egy csillagászatot kivéve, minden ismeretet el lehet tanítani a földrajz nevezete alatt, mert a csillagok айvével, az ismeretnek minden tárgya a föld valamely pontján van. Hanem az ily tanítási rendszer teremt aztán a felület és contentus észjárását, (Igaz! balfől!) a mely egy negyedóraig sem képes egy tárgy mellett maradni, semmi kérdést nem tud mélyen ki meríteni, hanem szüntelen ide-oda ugrik; a jobb tehetségek fölött pedig alkotja azon szelleműségeket, a kik néhány perc alatt átvárgálnak az egész univerzumon, megérintik a közoktatás, a közgazdaság, közgazdaság, az ipar, művészet, külpolitika és minden lehetséges tudni való külső széleit, de máskülönbön csak közönséges székakások. Az ily tanrendszer sem összefüggő ismeretet, sem jellemet nem képes az ifjúsággal közölni. Előbb azt állította a miniszter ur, hogy jó szakembereket szokott megkérdezni, midőn intézkedéseket teszen; de én kétekedem, hogy a midőn ezen rendszert inaugarla, bármely jó szakembert megkérdezett volna, vagy ha mégis kérdezett, csak olyan hivatalos tudósokat kérdezett, (Derűség balfől!) a kik nem ismernek magasabb újatást, minthogy a miniszter ur ötleteit vizsgálgozzák és bámulják, bármilyen furcsának találják is azokat magukban. (Tetszés balfől!)

(Vége köv.)

Érdekes bűneset.

Torda, február 15.

Igen érdekes bűnügyi végtárgyalás folyt le f. hó 12-én a tordai kir. ívszéknel, mely különösen a helyi és vidéki irrelitákra gyakorolt nagy vonzerőt. A vadlottak padján 3 izraelita (két férfi és egy nő) ülten. Érdekesé tette a végtárgyalást az elbírálás alá került ügy szokatlan volta, a mennyiben egy izraelita sakter (Czitrom József) felett mondotta ki a kir. törvénysek a „bűnöst,” a kit a nejiránti odaadó szeretet esábitott tiltott cselekmény elkövetésére. Nejét akarta egy kis bajtól megmenteni s maga esett egy nagy bajba bele!

Az ügyállás röviden a következő:

Az erzsébetvárosi kir. bíróság az 1879. év aug. 3-án, a m. vasárhelyi kir. tábla által is helyben hagyott aigy jogerejűvé vált ítéletével balavárosi Czitrom Józsefét, testi biztonság elleni kihágásért 14 nap fegháza ítélt. Nevezett nő férjével együtt időközben M. Szengyel községébe költözött, a hol lejárván 1880. év júl. 31-én a büntetés kiállítására engedélyezett 6 havi időhaladék: a nőnek már be kellett volna vonulnia — a fegházába. A férje nézve elviselhetetlen csapás lett volna, s ezért egy kisegítő expedienchez folyamodott saját — vesztére.

Tudván ugyanis azt, hogy a halottakat még a oszondöröknél sem szabad bántani: nejét halottaknak hirdeti; ki tudja mi uton és módon egy hivatalos pecséttel is ellátott halotti bizonylatot hoz, azzal elmegy a M. Ludasi zsidó rabbi Kohn Józsefhez a kinek sirva panaszoja el az őt neje elhalálozásával ért gyászos esetet, kérvén a rabbit, hogy az előmutatott bizonylat alapján néhai nejét vezesse be az elhalakról szóló „halotti anyakönyv”-be s abból adjon neki kivonatot. A kivonatot a jöhiszemű rabbi ki is állítja, a melyben bizonyítva van Czitrom Józsefnek 1880. November 22-án Szengyelben történt elhalálozása és ugyanazon hó 23-án elis temetése; Az erzsébetvárosi kir. bíróság pedig az elhalt nő ellen s további eljárást igen természetesen

sen beszüntette, s a büntető igazságszolgáltatásra nézve meghalt, de mégis élő zsidó nő mint Czitrom Józsefnek quasi második neje nyugodtan éli napjait egy darabig. A nevezist azonban nem lehetett elhalgatni: H i r s c h József személyében egész haraggal lép fel a merész elhatározással kivított siker ellen. Hirsch, ki a nőt ismerte, feljelentést tesz a ludasi bíróságnál s a bűnügyi vizsgálat azonnal meg is indított sikerral.

E bűnügyben mondotta ki a kir. tszék a bűnügyi igazságnak megfelelő ítéletet; a mely bizonyára a felsőbb bíróságok által is igaznak és helyes alapokon nyugvónak fog constátálni.

A bizonyítási eljárás befejezte, a vádlóügyész, valamint a védő ügyvéd-k által a vadlottak érdekében kifejtett mentő és enyhítő érvek megtörténtével a kir. tszék visszavonulván, megtartott tanácskozás után kihirdette ítéletét, a mely a bűnöst csakis egyéddl Czitrom József-re mondotta ki, ezért őt 6 évi fegyházra ítéltén, — a más két vadlottat pedig felmentette és pedig: K o h n Józsefet teljesen, mivel semmivel sincs bizonyítva, hogy ő tudva segítette volna elő Czitrom Józsefet gonosz szándékában, hiszen a halotti bizonyítvány tényleg létezett, annak hivatalos jellege volt s az alapon jogosan vezethette be az anyakönyvbé s jöhiszeműleg adhatott abból Czitromnak illetőleg kivonatot; — C z i t r o m n é t pedig a kir. tszék az ellene felmerült gyanúkoknak egészben meg nem czafálva a miatt a bpts. 287. §. alapján csakis bizonyítékok elégtelensége miatt mentette föl.

K r. ügyész a Czitrom József-re kiszabott ítéletben megnyugodott, a más két vadlottára nézve kiszabott felmentő ítélet ellen pedig fölhívást jelentett be, az elítelt vadlott érdekében védő ügyvéde a büntetés súlyossága okán szintén felhívással élt.

N. A.

MINDENFELE.

Kolozsvár, február 17.

— **Székelyek vasútja.** Mint lapunknak Székely keresztúrról írják a *hejcs-falvi-udvarhelyi vasút* építő vállalkozója, *Kutlány* ur, február 15-én utazott fel Bpestre, miután főmérnökével a vonalat bejárta. Kutlány ur úgy nyilatkozott, hogy a vasút már ez év folytatáshoz kész a közforgalomnak. A hidak építését már mártiusban megkezdik és a földmunkálatot azonnal, a mint az idő engedi. Anál kívánatosabb tehát, hogy valahára Csikmegye is fogja komolyan a dolgot s egy két postamester iránti tekintetből ne halogassa ezen, az egész megyére nézve elsbévágó fontos ügyet.

— **Az ev. ref. egyházkerület** általános igazgató tanácsának a hó 13-án tartott ülésén elhatározatokat a kodifikációsális munkálatoknak befejezése céljából egy rendkívüli egyházkerületi közgyűlés megtartása. A közgyűlés Kolozsvárt apr. 13-án fog megtartatni.

— **Királyok utazása.** Károly román király és Milan Szerbia királyja, mint Londonból jelentik, Viktoria angol királynő ötvenéves uralkodói jubileuma alkalmával látogatást tesznek az angol királyi udvarnál.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter, a marovásánahelyi kir. ítélőtáblahez fogalmazóvá: zabotai Nagy Dénes ottani segédfogalmazót, a segédfogalmazóva pedig: dr. Pap István, ugyanottani fogalmazó-gyakorlatot nevezte ki.

— **Papi pályázatok.** Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgató tanácsa legutóbb tartott ülésén hat rendbeli kőr lelkészi állomásra szóló pályázat kiadását határozta el. Ennek következtében a pályázat már ki is hirdettetett. Befutó állomások a Csikszékreda, Ördögkút, Hosszúfal, Tanos, Mihályfalva és Maros-lye székhelybeli bíró lelkészkörben lévőek. A pályázati folyamodványok márczius 15-ig a püspökhöz adandók be.

— **Székely-keresztúri hírek.** Levelezőnk írja: Gyarmathy Dező, szol. a bírónak, ki egyezsersmind az ott ni tüzoltó egyet főparancsnoka, névnapja alkalmából a tüzoltók f. hó 10-én fáklyaszennét adtak, hol az egyet jókívánatit. Kadebó István alparancsnok tolmácsolta a szép beszédben. Azon buzgó ügyeket, melyet Gyarmathy szolgabíró az egyet szervezésében, begyakorlításban és a tagok gyűjtésében tanusított, valójában magát az elismerésre. — A Népbank igazgatójává, az eltávozott Kozma Ferenc helyébe, 13-án Sándor János, unit. gym. ig. tenár választott meg szavazattal többséggel. — A farsang nálunk oszondesen telik, a helybeli honoratör osztály egyetlen táncmulatságot sem rendez s mivel e rovatban nincs helye az elméledésnek, a tünet okait nem bolgatjuk.

— **A düvadás garázdálkodásairól** panasznak Nagy Küküllőmegyében, hol az elszaporodott vaddisznók visznek védekez irtozatos pusztításokat. De hát a vadgazdálkodás törvény, fegyveradó és a belügyminiszter ur egy a nyitl mezőn való lövöldözést megtiltó böles rendelete lehetetlenül tesszik e szomorú állapot megváltoztatását és az emberek keresménye továbbra is kiszolgáltatatik a „miniszter ur védjegyeinek” szakmájánál, *szóló adószámla* *szóló adószámla*

— **Elöláhesodott magyarok.** Aradmegye Doncsen községének lakossága igen nagy mértékben előláhesodott. A lakosság legnagyobb részben a Józsa-nemzettség tagjaiból áll s alig töri ki egy-kettő a magyar nyelvet. A borossebeci járás főszolgabírója: Paraleyszer Lajos és a kir. tanfelügyelő Varjassy Árpád legközelebb meglátogatták a községet melyben 18 Józsa-család van 60 lélekszámmal. A tanfelügyelő megindította a mozgalmat az iránt, hogy ez előláhesodott magyarok visszamagyarossítsassanak.

— **Tízta miniszterelnök,** a ki a pénzügyminiszterium ügyeit pár nap óta már tényleg vezeti, hétőn d. n. megjelent a pénzügyminiszteriumban és a nélkül, hogy különös fogadtatás tartatott volna, egyes előlőcs előterjesztéseit fogadta. A min. elnök — mint pénzügymin. minden kedden d. u. 5 orakor fogad.

— **Betörés** keltett izgalmat Szász-Sebesen honnan ez esetről a Tagolettnak a következőket írják: F. hó 11-én ismétlődött az a betörés mit valami vakmerő tolvajok már 8 nappal ez előtt megkísértettek. A betörés a rendőrkapitány kárára követtetet el. Sikerült u. i. a tolvajoknak az udvarfelel behatolni a bába a melynek földszinti részéből élelmelmeket és házi eszközöket loptak el. Majd a szomszédba hatoltak s ott a piacosz törtek fel. Legnevezetesebb a dolgoban az hogy a rendőrkapitány háza előtt a vakmerő rablás tartama alatt egy rendőrszolgá örködött.

— **Aradi hírek.** Az aradi farsang egyik legkikerültebb mulatsága a Kölcsey-egylet f. hó 20-án tartandó bálja lesz. — Ugyancsak érdekes mulatság lesz a honvédegyetl alarcos mulatsága, mely 19-én fog megtartatni. — *Franciaia* kőr alakult Aradon, mint az „Arad és Vidéke” írja. Czelja a Párisba készülő aradi iparosokat a francia nyelvbe bevezetni.

— **Leégett színház.** Londonból írják. Noethamptonban a hasonnevű grófság fővárosában a mult szombatról vasárnapra viradó éjjel az operaházban tűz támadt, mely a csak nemrég felépített pompás épületet tökéletesen elpusztította. A tűz közvetlenül az előadás után tört ki, szerencsére a közönség már eltávozott s ennek köszönhető hogy emberélet nem esett áldozatul.

— **Égő gyermekek.** Nagyváradon — a mint a „Szabadság” írja — szombaton egy szatécüzletben eldobott gyutából meggyuladt egy petróleumos hordó s ettől Gal vendéglőnek két kis leánya. A gyermekek életveszélyes égési sebeket szenvedtek.

— **Mily hosszú a nap februárban?** Február hó 1-én a nap 7 óra 29 perczor kelt s 4 óra 57 perczor nyugodott le, tehát a nap hossza 9 óra 28 percz volt 28-án a nap 6 óra 44 perczor kelt, és 5 óra 41 perczor nyugszik le, tehát a nap hossza 10 óra 57 percz lesz. Eszirt a nap február hóban 1 óra és 29 perczol nő.

VÁROSI HIREK.

— **Csiga-út a Fellegvárba.** A helytt állomásozó hadsereg parancsnoksága tervbe vette a kőmáli szőlőkörből, a Fellegvárba vezető csiga-útnak elkészítését. E tárgyban átiratilag kereste meg városunk hatóságát a szükséges területnek átengedése végett. A katonai parancsnokság saját költségén fogná az utat elkészíteni, s azt fakkal szegélyezni. Városunk a legszebb kiállítás: nyújtó pontjának az eddigienél kényelmesebb megközelíthetése szempontjából örömmel üdvözölhetjük e szerencsés kezdeményezést, s óhajtuk, hogy a hatóság — menyinyben hatalmában áll — segédkeztet nyújtson a terv keresztülviteléhez.

— **A városunkban** építendő katonai laktanya ügyében vegyes bizottsági értekezlet tartatott ma d. e. a városházban. A gyűlésen a ma reggel ideérkezett br. Schönfeld Antal, nagyzebeni főhadparancsnok személynél vett részt.

— **Esikvő.** Bäsch Victor, a helyt állomásozó 51 ik gyalogezred képzett főhadnagya, a tarsaskörök kedvelt fiatal tagja, e hó 22-én d. u. 4 órakor a főtéri plébánia templomban tárja esküvőjét, Folyovich Jenő k. a. nyál Polcz R. kolozsvári tekintélyes ügyvédnek szép és kedves leányával. Az ifjú pár szülei a köv. jelentést adták ki: „Van szerencsénk gyermekeink Jenni és Viktornak tolyó évi február 22-én d. u. 4 órakor a főtéri r. kath. plébánia templomban tartandó esküvőjére tisztelettel meghívni. Folyovich Sándor, Polcz Irén, Tessenborni Bäsch Józsefine mint szülők. Fogadj a ifjú pár szerencskivánatainkat.

— **Hirschler Ödönt,** a helybeli jószágigazgatóság fiatal tisztviselőjét, a kolozsvári társas élet előnyösen ismert tagját II. oszt. számtisztte léptette elő a pénzügyminiszter.

— **Zárvizsgálat.** A helybeli ev. ref. collegium elemi osztályainak zárvizsgálatai e hó 14 és 15-én tartattak meg nagyszámú érdeklődő köönség s leg. ívált az érdekl. szülők jelenlétében. A vizsgálatok általán kiváló sikerrel folytak le. A vizsgálat befejezésével nagyszámú ajándékkönyv és készpénzbeli segély osztatott ki a gyermekek között. A segély összegek 2. 3. 5. frtal adattak. Legnagyobb segély összeget, 100 frtot Debrecezi József másodosztályu tanuló, néhai Debrecezi József volt főiskolai tanár jeles tehetségű fia nyert.

— **Tanítók tánczestélye.** A kolozsmegyei tanítótestület kolozsvári köre márczius 5-én a stadler kert helyiségeiben zárkőrtő tánczvizgalmat rendez a tanítótestület segélyalapja javára a 12 tagu rendező bizottság élén mint elnök *Nagy Kálmán* áll. E mulatságra előzetesen is felhívják az érdeklődők figyelmét.

— **Az „Erdélyi Múzeum egylet”** bölcsélet-, nyelv- és történelem-tudományi szakosztályának f. évi február 19-én d. u. 5 órakor az egyetem böles. karának VIII. sz. termében szakulást tart. Tárgyak: 1) A magyar nyelv hangrendszere, írta és felolvassa dr. Finály Henrik, szakosztályi tag. 2) Kölcsey és az akadémiai titkárság, írta és felolvassa dr. Scéchy Károly szakosztályi tag.

— **Főhivás.** A tud. egyetem összes ifjuságát hazafias tisztelettel felkértem f. hó 19-én szombaton d. u. 6 órakor az egyetem kör helyiségeiben tartandó ifjusági közgyűlésen megjelenni. Tárgy: a márczius 15-iki ünnepegy rendezése. Kolozsvárt, 1887 febr. hó 17-én. Elnök helyett: *Bartha Imre* körü alelnök.

— **Meghívó.** A tud. egyetemi kör f. hó 20-án (vasárnap) d. e. 10 órakor a kör helyiségeiben önképő gyűlést tart, melyre a körü tagok és t. cz. érdeklődő közönség tisztelettel meghivatnak. Tárgysorozat: 1) Költemények, írta és felolvassa Fuchs Salamon. 2) Szavallat Solymosi István által. 3) Ellenbírlat Fuchs Salamon bírlatára. Írta és felolvassa Mendel Farkas. 4) Szavallat Issekutz Aurél által. 5) Felolvasás, tartja Hólez Gyula. 6) „A jövő” költemény írta s felolvassa Abonyi Árpád. 7) Költemények, írta s felolvassa Maizner János. Kolozsvárt, 1887. febr. 17. Könnle Tivadar e. i. alelnök, Szász Gyula e. i. főjegyző.

— **A Holländer bála** jegyek váltakozók Dunonyi J. ur belmonostor utcai üzletében a meghívó előmutatása mellett. A kik meghívóikat tévedésből még meg nem kapták volna, — sziveskedjenek címüket Holländer J. ur redoutei lakásán kitett iven följegyeztetni.

MŰVÉSZET.

* **Nemzeti színház.** *Jászai Mari* asszony a budapesti nemzeti színház kitűnő művésznője tegnap másod ízben lépett fel színpadunkon „*Lecouvreur Adrienne*” czimszeropében. A közönség egészen megöltötte a házat. Ma a közép páholyok is mind el voltak foglalva. A közönség rokonszenves tüntetésekkel fogadta a színen először megjelenő művésznőt, s ennek bámulatra méltó művészzettel kidelgozott remek alakításán a gyönyör és csodálat megújuló érzelmeivel osángott. M-gragadó játéka különösen a hercegnő estélyén lefolyt nagy jelenetben tetőzött. E jelenet után viharos taps és éjzenzésbe tört ki a közönség, s a művésznőnek háromszor kellett a lámpák előtt megjelennie s fogadnia a tüntető tetszésnyilvánításokat. A meghalás jelenetében mintha önmagát akarta volna felülmúlni. A művészi erőnek akkora készletével, bámulatos alakító képességének akkora gazdagságával dolgozta ki szerepének e jelentős részletét, hogy a közönség alig tudott betelni e fontos kép szemléletével, s visszafojtott lélekzetel adta át magát annak a gyönyör-érzetnek, melyet csak a valódi művészet csodaszerű ereje képes a sovárgó lelkek számára nyújtani. A többi szereplők közül igen gondos és értelmes alakítást mutatott be *Kazaliczki* Michonnet szerepében. A közönség nyílt jelenetben is kihívással tüntette ki. A többi főbb szerepet *Göncziné, Ivánffy, Megyeri, Rakodczai* töltötték be. Nagy hatást keltett a zenekarszárnykürtöse a Säckingeni trombitás — *Werner* dalának művészi előadásával. A közönség a szép dalt megismételtette.

* **Kassainé Jászay Mari** asszony utolsó fölépte és jutalomjátéka „*Antonius és Cleopatra*” ban szombatról hétfőre halasztatott. Szombaton „*Czár és ács*” Lortzing operája kerül előadásra.

* **Ujdonság.** *Rákosi Viktor* „*Dezentor*” cz. népsziműve, mely ugy a népszínházban, mint vidéken sikerrel adatott, nálunk f. hó 22-én kerül színre *V. A. d. i. Miklós* jutalmán.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet 113-ik szám.

Kolozsvárt, 1887. február 18-án.

DONNA JOUANITA.

Operetta 3 felv.

FELELŐS SZERKESZTŐ és LAPTULAJDONOS

BARTHA MIKLÓS.

NYILTTER.*

Az E. Dénes József festődéje részére

megbízatások elvállaltatnak a

Hofer M. József ur pipere üzletében is.

(2—3)

* Ezen rovat tartalmáért nem vállalunk felelősséget. Szerk.

Hirdetések.

Eladó új házas-telkek.

Külmonostor-utca 76. sz. és alsó-szén-utca 34. sz. alatt, az előbbi hárcm, az utóbbi egy teljes lakással.

A bér jövedelme a vételárnak 8—9%-át biztosítja.

Értekezhetni:

CZAKÓ LAJOS építőmesternél,
kül-monostor-utca.

99. (3-3)

HOFER M. JÓZSEF

női divat- és pipere raktára Kolozvártt, főtér Szathmáry-ház.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására juttatni, hogy a

FARSANGI IDÉNYRE

üzletemet mindennemű

BEL- ÉS KÜLFÖLDI VÁLOGATOTT DIVATOS

árukkal ellátam, s a legnagyobb választékban kaphatók:

Atlasz, surah, satin, merveilen és Ramasche selyem ruhakelmék minden színben.

Legújabb csipke szövetek, ahoz való széles volánok, ugyszintén keskenyebb csipkék, — melyek közül különösen kiemelendők valódi Lyoni selyem, himzett gázgyöngyös és gyöngyözötttüll- és gázé csipkék.

Többféle gyöngyruhadiszek, világos szín, u. m. fehér, krém, kék és rózsaszín tolprémek és selyem Plüchek.

A legújabb színekben Gáz, Creppe, Illusion és Tarlaton kelmék, Battis, Moll és Creplisek.

Belépők, cipők, fächerok, virágok izlésteljesen összeállított garnitúrák és egyesbuquettek, tollfókékek, coafurek és főmassenek.

Glassé és selyem kesztyűk minden színben. Legújabb ruha dísz és nyakékitőszalagok. Gyöngygallérok, rüssök, hajdíszítőtűk, valódi parfümök és számtalan egyéb kellékek.

A legújabb hosszú miederekből gyári raktár.

MINDENMŰ

Tarlatán és selyem báliruháknak a legújabb divat igényeinek megfelelő előállítását elvállalom.

A n. érd. közönség b. pártfogását kéri teljes tisztelettel:

HOFER M. JÓZSEF.

Videki megrendeléseknél a ruha előhozásának mértékét és egy minta dírek beküldését kéri m. 37. (14-x.)

JURYTAG
BUDAPESTEN
1885.

MATUTSEK JÓZSEF

Kolozvártt, főtér 17. sz.

21 EV ÓTA FENÁLLÓ CZIPESSZ
ÜZLETE.

Ajánlja minden idényre dusan ellátott

férfi-, női- és gyermek lábbeli

477 (20-*)

Megrendelések

a legújabb

divat szerint

jó tartós

anyagból.

ut. 170-1

ban lehet

gyorsan és

tel. 170-1

Videki megrendelések beküldött mérték esetleg visszelt lábbeli minta utá. teljesítetnek.

FELHIVÁS.

Takarékosság a jelszó!

Közhagyosodás csak úgy mozdítható elő, ha mód és alkalom nyújtatik mindenkinek arra, hogy keresményének szükségleteiből fennmaradó részét, biztos helyre kamatozás végett elhelyezheti.

Betétek hetenként 20 krtó 1 forintig.

A „Kolozvári Önszegélyező-egylet” mint szövetkezet, mely megalakulásakor e célú tartotta szem előtt, három évi fennállása óta örömmel tapasztalja, hogy tagjain kisebb-szerű kölcsönök által jótékonyan segített és jelenleg a tagok száma 1986-ra növekedett fel.

Forgalom volt 1886-ik évben:

Bevétel	206131-frt 89 kr.
Kiadott kölcsönök	176899 „ 38 „

Forgalom összesen 383031 frt 27 kr.

azaz: háromszáz nyolcvanhárom ezer és harminczeg forint huszonhét krajczár.

Ezen jótékony humánus intézet társadalmilag szükséges és életképes. Felhívunk mindenkit, hogy egyletünk sorába lépjen be. A pénztárhelyiség bel-szénutca 3. sz. (a Nemzeti szálloda mellett), mely nyitva áll köznaponként d. e. 8—12 óráig, Vasár- és ünnepnapokon d. e. 9—12 óráig, hol bővebb felvilágosítást ad a részletekről.

Kolozvártt, 1887. február hó 4-én.

80. (6-8)

Az igazgatóság.

A BORSZÉKI

világhirű gyógy- és élvezeti savanyuviz üzlet

HIRDETÉSE.

Páris-, Trieszt-, Bécs-, és Budapestben arany- és ezüst-érmekkel kitüntetve.

Fürdőidény: Junius 15-től szeptember 15-ig. Gyorskocsi összekötés, Sz. Régenig posta és távirda állomás helyett.

A borszéki fürdő- és ásványvíz üzlet igazgatósága közhirrre teszi, hogy felsőbb hatóságiintézkedés folytán a jövő 1887. év január hó 1-étől kezdve az ide vonatkozó miniszteri rendeletnek megfelelő új alaku ásványvízes üvegeket fog forgalomba bocsátani.

A új üvegek 1.4—100 és 0.5 liter ürtartalommal bírnak, színök sötét tenger zöld, arányos hengeralakban, közepmagasan kiemelkedő nyakkal, felsőrészen 4 mm széles gyűrűvel ellátva. Az üveg fenekén „Borszék” lenyomat olvasható, minden üveg az érme lenyomatát, a Fókút fényképét, a vegyelmézést és gyógyhatányt tartalmazó kétszín: fekete és piros nyomású czimkével lesz ellátva, fehér czimkupakkal leszoritva „Borszék savanyuviz” körirattal és közepén egy fenyőfa alakjával.

A fennebbieket szerint kiállított üvegek ásványvízzel megtöltve és ládába csomagolva alábbi ár szerint számíttatnak:

1 láda 50-es 1.4 literes helytt a gyárnál	7.— forint	1 láda 50-es 1.0 literes helytt a gyárnál	6.50 forint
1 „ 25-ös „ „ „ „ „	3.60 „	1 „ 25-ös „ „ „ „ „	3.30 „
1 „ 28-as „ „ „ „ „	4.30 „	1 „ 50-es 0.5 „ „ „ „	5.30 „

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő % leengedés kedvezménye nyújtatik.

A fürdőintézet és ásványvíz-üzlet körébe tartozó tudakozások és megrendelések a Borszéken helytt székely fürdő- és ásványvíz-üzlet igazgatóságához intézendők.

Borszék, 1886. december hó.

Fürdő- és ásványvíz-üzlet igazgatóság.

767. [16-*)